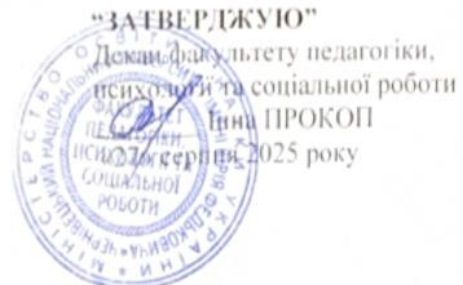

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра практичної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Психологічна допомога у надзвичайних та кризових ситуаціях
обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Практична психологія

Спеціальність: 053 Психологія

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Мова навчання: українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічна допомога у надзвичайних та кризових ситуаціях» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія».

Розробник:

Барабанчук Г.В., асистент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, асистент

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Барабанчук Г.В., асистент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, асистент

Погоджено з гарантом ОП

(підпис)

Валентина РАДЧУК

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри практичної психології

(підпис)

Валентина РАДЧУК

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради факультету

(підпис)

Тетяна КОЛТУНОВИЧ

Курс «Психологічна допомога в надзвичайних та кризових ситуаціях» орієнтований щоб сформувати знання та навички, які необхідні майбутнім психологам для надання своєчасної та ефективної психологічної допомоги в надзвичайних обставинах. В екстремальних умовах психіка людини набуває специфічних рис, а психічні закономірності зазнають особливих поєднань та відображень, які часто не властиві для звичних умов життєдіяльності. Вчасна допомога стає помічною для потерпілих, щоб стабілізувати гострі стани та попередити психічні розлади.

Мета навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з теоретичними аспектами психологічної допомоги в надзвичайних умовах, здатність проявляти психологічну стійкість під час кризи, використовуючи при цьому методи емоційної та когнітивної регуляції для оптимізації перш за все власної життєдіяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. формування уявлень про теоретико-методологічні аспекти кризової психології;
2. ознайомлення із закономірностями розвитку психогенних реакцій та розладів в критичних/екстремальних ситуаціях;
3. формування уявлень про основні напрями та зміст психологічної допомоги в критичних/екстремальних ситуаціях;
4. формування установок, спрямованих на продуктивне подолання проблем професійного здоров'я фахівців, які працюють в екстремальних умовах.

Пререквізити. Для засвоєння дисципліни «Психологічна допомога в надзвичайних та кризових ситуаціях» студенти можуть звертатися до знань, умінь та навиків, що сформовані у процесі вивчення таких навчальних дисциплін як «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія», «Психофізіологія».

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» здобувачі вищої освіти мають набути таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів й характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії та співпраці у команді.
- ЗК 10. Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, формулювати результати дослідження у термінах і поняттях, прийнятих у психологічній науці та практичній психології, дотримуватися принципів надання психологічної допомоги, діяти на основі етичних міркувань, доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності

- СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- СК15. Здатність визначати структуру, зміст, види психологічної допомоги, форми та методи

відповідно до запиту та/або виявленої потреби у такій допомозі.
СК16. Здатність до рефлексії, самопізнання та самовдосконалення.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

ПР21. Визначати та обирати зміст, вид та форму психологічної допомоги відповідно до ситуації потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей цільової аудиторії.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	3,0	90	16		14		60	-	Залік
Заочна	2	4	3,0	90	8	-	-	-	82	-	Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усь о го	у тому числі				
		Л	С	Пр	ін д	с.р .		Л	С	Пр	Інд	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1 0	11	12	13
Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти психологічної допомоги в умовах сьогодення												
Тема1. Вступ до курсу. Психологічна допомога сьогодні	12	2	2			8	12	1				11
Тема 2. Типологія	14	2	2			10	14	1				13

надзвичайних та екстремальних ситуацій.												
Тема 3.ППД та методи надання екстреної психологічної допомоги	14	2	2			10	14	1				13
Тема4. Техніки екстреної психологічної допомоги.	14	2	2			10	14	1				13
Разом за модулем 1	54	8	8			38	54	4				50
Змістовний модуль 2 . Практичні аспекти психологічної допомоги в екстрених умовах												
Тема1.Проблематика екстремальних станів в умовах надзвичайної та критичної ситуації	14	4	2			8	14	1				13
Тема 2. Стрес, травматичний стрес	14	2	2			10	14	2				12
Тема 3Горе як особливий психофізіологічний стан	8	2	2			4	8	1				7
Разом за модулем 2.	36	8	6			22	36	4				32
Усього годин	90	16	14			60	90	8				82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми
	Тема 1. Вступ до курсу . <u>Психологічна допомога в умовах сьогодення.</u> 1. Поняття «психологічна допомога». 2. Види психологічної допомоги в практичній діяльності фахівця. 3. Поняття ситуація. Персонологічний та ситуативний підхід. Типи ситуацій 4. Загальна характеристика суб'єктів надзвичайної ситуації. 5. Специфіка психологічної травматизації різних груп суб'єктів НС Тема 2. <u>Типологія надзвичайних та екстремальних ситуацій.</u> 1. Ключові аспекти надзвичайних та екстремальних ситуацій. 2. Варіанти класифікації екстремальних ситуацій. 3. Надзвичайні ситуації, пов'язані з воєнними діями.

ЗМ 1	4. Надзвичайні ситуації, що виникають як наслідки стихійних бід, великих аварій і катастроф.
	<u>Тема 3. ППД та методи надання екстреної психологічної допомоги</u> 1. Поняття ЕПД. Принципи ЕПД 2. Відмінне та подібне між ЕПД та ППД. 3. Протоколи надання допомоги в стресових ситуаціях 4. Спілкування з потерпілими під час проведення аварійно-рятувальних робіт. 5. Особливості спілкування з потерпілими, які переживають горе та втрату. 6. Принципи та етичні норми спеціаліста-психолога при роботі у надзвичайній ситуації
	<u>Тема 4 Техніки екстреної психологічної допомоги.</u> 1. Види реакції на екстремальну ситуації та техніки роботи в екстремальних ситуаціях. 2. Психологічний дебрифінг як форма кризисної інтервенції. Вимоги та правила проведення. Час та місце проведення психологічного дебрифінгу. Загальні завдання де брифінгу. Структура психологічного дебрифінгу 3. Самодопомога при гострих реакціях на стрес
ЗМ2	<u>Тема 1. Проблематика екстремальних станів в умовах надзвичайної та критичної ситуації</u> 1. Поняття екстремального стану. Основні параметри екстремальних психічних станів. 2. Типологія психофізіологічних станів в екстрених ситуаціях 3. Страх як первинний екстремальний стан. 4. Афект як первинний екстремальний стан. 5. Паніка як первинний екстремальний стан. 6. Стрес, фрустрація та конфлікт як складові екстремального стану. Динаміка розвитку психоемоційних станів при екстрених ситуаціях.
	<u>Тема 2. Стрес, травматичний стрес.</u> 1. Поняття стрес. Теорії стресу. 2. Травматична подія. Класифікація травматичних подій. 3. Види стресу та стадія розвитку стресу. Розвиток стресостійкості
	<u>Тема 3. Горе як особливий емоційний стан</u> 1. Поняття горя, горювання. Теорія горя. 2. Горе як наслідок втрати. Типологія втрат. 3. Нормальне та ускладнене (патологічне) горе. 4. Динаміка горювання та психологічна допомога горюючому

Тематика семінарських занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми
ЗМ1	Тема 1. Вступ до курсу. <u>Психологічна допомога в умовах сьогодення.</u> <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Розкрийте значення поняття «психологічна допомога». 2. Вкажіть, які існують види психологічної допомоги в діяльності фахівця. 3. Розкрийте ключові аспекти психології екстремальних ситуацій. 4. Назвіть співвідношення об'єктивного та суб'єктивного у сприйнятті ситуації як екстремальної. 5. Представте загальну характеристику суб'єктів екстремальної ситуації.

	6. У чому полягає специфіка психологічної травматизації різних груп суб'єктів екстремальної ситуації? <i>Практична частина</i> Студентам пропонується кризова ситуація (або обирається серед пропозицій студентів методом «Мозкового штурму»). Необхідно проаналізувати, які психологічні наслідки вона може мати (емоційні реакції, поведінкові реакції, моніторинг потреб, рекомендації) для різних соціальних груп. Обговорення між групами. Аналіз наукової статті. Тема 2. Типологія надзвичайних ситуацій та екстрених/критичних <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Надайте характеристику екстремальним та надзвичайним ситуаціям. 2. Представте типологію надзвичайних та екстремальних ситуацій: загальний огляд. 3. Охарактеризуйте екстремальні ситуації як наслідки стихійних лих, великих, аварій та катастроф. 4. Вкажіть чинники, що визначають сприйняття ситуації як екстремальної. 5. Дайте характеристику емоційному, психологічному, фізичному, сексуальному насильстві як екстремальній ситуації 6. Поясніть, чому втрата (близьких, житла, майна тощо) може належати до екстремальних ситуацій. 7. Розкрийте особливості психофізіологічної адаптації організму людини до екстремальних умов. <i>Практична частина</i> Поділ учасників на групи за параметром виду ЕС. Завдання для групи представити фактори, які найбільш впливають на потерпілих на фізичному, психологічному та соціальному рівнях. Аналіз статті. Тема 3. Методи надання екстреної психологічної допомоги <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Вкажіть за якими принципами здійснюється екстрена психологічна допомога. 2. Представте протокол індивідуального кризового втручання (Дж. С. Еверлі) 3. Представте протокол надання першої психологічної допомоги (Н. Агазаде) 4. Представте протокол надання першої психологічної допомоги (Б. Рафаель) 5. Представте протокол при гострих стресових ситуація (О. Гершанов) 6. Представте протокол для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України 7. Представте протокол надання першої психологічної допомоги (І. Пінчук) 8. Представте протокол ментальної допомоги в стресовій ситуації (М. Фархі) 9. Представте протокол допомоги військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах (О. Колесніченко, Я. Мацегора, І. Приходько) <i>Практична частина.</i>
--	--

	Апробація алгоритмів протоколу в мікрогрупах. Тема 4. Техніки екстреної психологічної допомоги. <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Які реакції можна спостерігати при екстремальних ситуації. 2. Які прийоми варто застосовувати у роботі з потерпілими в екстремальних ситуаціях. 3. Розкрийте особливості проведення де брифінгу. Вкажіть вимоги до часу та місце проведення психологічного де брифінгу. 4. Назвіть загальні завдання дебрифінгу. 5. Вкажіть структура психологічного де брифінгу. 6. Представте техніки самодопомоги при гострих реакціях на стрес <i>Практична частина</i> Апробація технік самодопомоги
ЗМ2	Тема 1. Проблематика екстремальних станів. <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Розкрийте поняття екстремального стану. 2. Надайте основні параметри екстремальних психічних станів. 3. Назвіть підходи виокремлення екстремальних психічних станів 4. Поясніть, чому страх первинний екстремальний стан. Тривога та тривожність. 5. Поясніть, чому афект є первинний екстремальний стан. 6. Поясніть, чому паніка як первинний екстремальний стан. 7. Стрес, фрустрація та конфлікт як складові екстремального стану. 8. Динаміка розвитку екстремальних станів. <i>Практична частина</i> Створити ментальну карту симптомів екстремальних станів. Аналіз наукової статті. Створити гайд психічних станів потерпілих в екстреній ситуації . Тема 2 Стрес, травматичний стрес. <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Дайте визначення поняттю стрес. 2. Розкрийте ключові ідеї теорії стресу. 3. Що собою представляє травматична подія. 4. Представте класифікацію травматичних подій. 5. Вкажіть, які існують види стресу. 6. Назвіть стадії розвитку стресу. 7. Види стресу та стадію розвитку стресу. 8. Вкажіть ознаки гострого стресового розладу. <i>Практична частина</i> Підбір відеоматеріалу про стрес. Робота з тестом PSS – Шкала сприйнятого стресу Короткий довідник із користування https://start.ua-test.com/pub/files/pss-manual.pdf Опитати 10-16 людей, які асоціації у них виникають на слово стрес. Подати звіт. Вести облік стресорів впродовж тижня, використовуючи термометр стресу. Тема 4. Горе як особливий емоційний стан <i>Теоретичні питання для обговорення</i> 1. Поясніть відмінність між горем та горюванням.

	- Представте ключові ідеї теорії горя. - Поясніть, чому горе є наслідком втрати. - Представте типологію втрат. - Розкрийте особливості нормального та патологічного горювання. - Представте динаміку горювання - У чому полягає психологічна допомога горюючому? <i>Практична частина</i> Аналіз наукової статті. Психологічний розбір анімаційного фільму «Вгору»2009 р.
--	---

Тематика ІНДЗ

- Історія створення служби екстреної психологічної допомоги.
- Вимоги до професійних та особистісних якостей психолога, волонтерів служби екстреної психологічної допомоги.
- Психологічні та клінічні наслідки психотравм.
- Психологія поведінки людини у напружених, екстремальних та надзвичайних ситуаціях.
- Психофізіологічні механізми паніки.
- Цикл панічної поведінки. Класифікація паніки за її деструктивними наслідками.
- Само- та взаємодопомога постраждалим в екстремальній ситуації.
- Психологічна підтримка спеціалістів, які працюють у кризових ситуаціях.
- Рівні роботи із горем. Завдання горювання.
- Основні принципи роботи з клієнтом, який переживає горе.
- Особливості психологічної допомоги дітям, які переживають втрату.

Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Психологічна допомога в умовах сьогодення. Вступ до ЕПД. - Екстремальна підготовленість людини. - Психологічна допомога в екстремальній ситуації. - Організація комплексної допомоги постраждалим в екстремальних ситуаціях - різного типу. - Основні напрями психологічної допомоги постраждалим дітям та їхнім батькам. - Психологічна підтримка спеціалістів,працюючих у кризових ситуаціях.
2	Тема 2. Типологія екстремальних ситуацій. - Стихійна масова поведінка людей екстремальних ситуаціях та її характеристики. - Групова поведінка людей у надзвичайній ситуації. - Негативна, патологічна поведінка людини у НС. - Психофізіологічні механізми паніки. - Цикл панічної поведінки. - Класифікація паніки за її деструктивним наслідків.
3	Тема 3. ППД та методи надання екстреної психологічної допомоги - Актуальність саморегуляції в екстремальних умовах - Способи регуляції емоційних станів дихальні вправи - Вплив на біологічно активні точки. - Методи зняття болючих відчуттів. - Прийоми вольової мобілізації. Способи повернення потерпілих з непритомних станів.

4	Тема 4 Техніки екстреної психологічної допомоги 1. Метод десенсибілізації та переробки травми рухами очей Ф. Шاپіро. 2. Історія та розвиток методу. Теоретичні основи. 3. Процедура проведення. Вісім стадій методу: історія, підготовка, діагностика, десенсибілізація та переробка, затвердження позитивного уявлення, соматичний стан, завершення, переоцінка.
5	Тема 1. Проблематика екстремальних станів. 1. Криза як психологічний наслідок важких та екстремальних ситуацій. Критерії кризового стану. 2. Поняття про вражаючі фактори в кризовій (психотравмівній) ситуації. 3. Типи та види кризових станів. 4. Стадії розвитку кризового стану. 5. Переживання як подолання критичної ситуації. Типи переживань у кризовій ситуації
6	Тема 2. Стрес, травматичний стрес. 1. Поняття та історія вивчення посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Форми ПТСР. 2. Теоретичні моделі ПТСР. 3. Причини та фактори ризику розвитку ПТСР. 4. Первинні симптоми та діагностичні критерії ПТСР. 5. Етапи професійної допомоги особам із ПТСР та реабілітація
7	Тема 3. . Горе як особливий психофізіологічний стан 1. Група підтримки дітей у горі. Мета та завдання групи підтримки. 2. Віковий, кількісний склад, тривалість роботи групи підтримки. 3. Формування групи підтримки. 4. Особистісні фактори, що перестають діяти, коли дитина зустрічає з фактом смерті.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

1) *традиційні дидактичні методи та прийоми*:

– *словесні*: лекція, розповідь, повідомлення, опитування;

– *наочні*: метод демонстрацій (використання замальовок на дошці тощо, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація мультимедійних презентацій тощо);

– *практичні*: вправи, перегляд відео, практичні роботи тощо.

2) *інноваційні методи навчання*: особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), перевернутий клас (flipped classroom) при виконанні завдань на самостійне опрацювання, метод проєктів;

3) *інтерактивні методи навчання*: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; фасилітована дискусія, вирішення ситуативних задач (Case study)).

Система контролю та оцінювання

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №2 від 24 лютого 2020 року).

<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view>.

Види контролю

- *поточний контроль передбачає:*

- *усне опитування* студентів на лекційних і практичних заняттях (індивідуальне, фронтальне);

- *письмовий контроль* (практичні завдання, самостійна робота, доповіді, аналіз статей);

- *тестовий/машинний контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle/classtime)

- *рубіжний контроль передбачає:* письмові контрольні роботи у кінці змістового модуля 1 та змістового модуля 2.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом практичних занять, самостійної роботи студентів, письмових контрольних робіт у кінці змістових модулів становить 60 балів.

- *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі заліку/іспиту з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

- *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);

- *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);

- *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі для з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);

- *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);

- *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									ІНДЗ	Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Модуль №1				Контрольна робота за М1	Модуль № 2			Контрольна робота за М2			
T1	T2	T3	T4		T1	T2	T3				
4	4	4	4	10	5	4	5	10	10	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
ЗАРАХОВАНО	A (90-100)	Відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
НЕЗАРАХОВАНО	FX (35-49)	(незадовільно)

		з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

«Зараховано» (50-100 балів) за семестр ставиться студенту, який виконав робочу програму за результатами поточного контролю, виконав блок самостійної роботи та отримав за підсумкову письмову контрольну роботу задовільну оцінку.

«Не зараховано» (1-49 балів) за семестр ставиться студенту, який протягом модулю має 20 % і більше не відпрацьованих заборгованостей від загальної кількості практичних занять з предмету або має більше 50 % пропущених практичних занять (незалежно від причини) та отримав незадовільну оцінку за підсумкову письмову контрольну роботу.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю
Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на лекційних, практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються навчальним планом та розкладом. Основна мета поточного контролю - забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління учбовою мотивацією студентів.

Методи поточного контролю

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування). Нарахування балів за роботу на лекціях відбувається шляхом перевірки конспектів лекцій.

1 бал – отримує студент за повноту, охайність і грамотність ведення конспекту кожної лекції.
0,5 балів- отримує студент за недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті.

Усне опитування - бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою метою усного контролю слугує монологічна відповідь студента або запитально-відповідальна форма - бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формах.

Усна відповідь на практичному занятті

1бал отримує студент, який повністю дав відповідь на поставлене питання викладача;
0,5 балів отримує студент, який частково дав відповідь на запитання викладача.

Доповнення на практичному занятті

0,5 балів отримує студент, який активно включений в тематичну дискусію, і готовий висловити свої міркування зсилаючись на літературні джерела та власний аналіз

Експрес-тести

0,5 балів отримує студент який справився із одним тестовим завданням;
0 балів отримує студент, який не справився одним тестовим завданням.

Робота в групах

2-бали-отримує студент, який активно брав участь у виконанні практичного завдання, проявив знання та розуміння основних категорій з відповідної теми, чітко та структурно аргументує власні міркування, проявляв критичність мислення та творчість

1бал – отримує студент, який долучений до виконання завдання проте проявляє низьку активність, студент не розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації, однак в основному орієнтується у загальних питаннях.

0 балів отримує студент, який не долучався до практичного завдання, або ж виконане завдання не відповідає поставленій меті.

Оформлення протоколів практичних вправ

2 бали отримує студент, який брав активну участь у виконанні техніки та оформив отримані результати у свій протокол.

1 бал отримує студент, який або тільки брав участь у виконанні техніки, але протокол не оформив.

Опрацювання наукової статті за темою

2 бал отримує студент, який опрацював наукову статтю та здійснив по ній аналіз, та представив опрацьований матеріал на семінарі.

1 бал отримує студент, який опрацював наукову статтю та здійснив по ній аналіз, але не представив опрацьований матеріал на семінарі.

Модуль-контроль*: контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи на останньому практичному занятті в межах окремого залікового модуля. Шляхом написання контрольної роботи (написання двох завдань) здійснюється перевірка знань студентів з обсягу викладеного на лекціях, опрацьованого на практичних заняттях та засвоєного у звітний модульний період матеріалу.

9-10 балів отримує студент, який повно та ґрунтовно розкрив теоретичні питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

7-8 балів отримує студент, який в цілому розкрив теоретичні питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

6 балів отримує студент, який правильно визначив сутність питання, але розкрив його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

4-5 балів отримує студент, який правильно визначив сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

2-3 бали отримує студент, який нечітко визначив сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши тільки окремі положення і допустив при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

1 бал отримує студент, який поверхово розкрив лише окремі положення окремого питання і допустив при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

*студентам може бути запропоноване тестування із 20 тестових завдань, де кожне завдання навантажене у 0,5 балів.

9-10 балів – отримує студент, який правильно відповів на 18-20 тестових завдань.

7-8 балів – отримує студент, який правильно відповів на 15-17 тестових завдань.

6 балів – отримує студент, який правильно відповів на 12-14 тестових завдань.

4-5 балів – отримує студент, який правильно відповів на 9-11 тестових завдань.

2-3 бали – отримує студент, який правильно відповів на 5-8 тестових завдань.

Критерії оцінювання ІНДЗ студента

7-10 балів – отримує студент у якого ІНДЗ підготовлене самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить ґрунтовний аналіз проблеми за найновішими чи (і) фундаментальними класичними публікаціями, містить посилання на літературні джерела; проблематика висвітлена у повній мірі; зроблено змістовну лаконічну доповідь, яка продемонструвала ґрунтовні знання студента з даної проблеми та зроблена презентація на 15 слайдів.

4-6 бали - отримує студент у якого ІНДЗ підготовлено самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми; посилання на застарілі літературні джерела або ж на сумнівні

електронні ресурси; зроблено доповідь, яка продемонструвала достатні знання студента з даної проблеми, презентація містить 10 слайдів.

3 бали – отримує студент у якого ІНДЗ не відповідає запропонованій у програмі тематиці порушена змістовна частина, поверхневий аналіз наукових літературних джерел, студент погано орієнтується в матеріалі, відсутня презентація

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

3 бали – отримує студент, який у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

2 бали – отримує студент, який володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал – отримує студент, який загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

0,5 бали – отримує студент, який за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

36-40 балів виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

31-35 балів виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

20-30 балів виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

15-20 балів виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

11-15 балів виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

5-10 балів виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Критерії оцінювання підсумкового модулю

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
<i>Теоретичне</i>	1-5	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	6-9 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу;

		недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	10-13 балів	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	14-15 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
Максимальна кількість балів 15 балів		
Професійно-орієнтоване	0-2 бали	Студент не орієнтується у тому, як можна використати ті чи інші техніки допомоги в екстрених ситуаціях. Погано знає сутність самих методик та доцільності у застосуванні з окремими потерпілими. Не розуміє диференціацію емоційних реакцій потерпілих.
	3-5 балів	Студент погано орієнтується у тому, як можна використати ті чи інші техніки екстреної психологічної допомоги в практичній діяльності. Погано знає сутність самих протоколів технік. Допускає помилки у техніках при різних емоційних реакцій потерпілих.
	6-8 балів	Студент в основному (за винятком незначних неточностей) орієнтується у тому, як можна використати ті чи інші техніки екстреної психологічної допомоги в практичній діяльності. Добре знає сутність протоколів допомоги в екстрених ситуаціях. Усвідомлює стратегію побудови роботи в індивідуальному та груповому з різними категоріями потерпілих.
	9-10 балів	Студент добре орієнтується у тому, як можна використати ті чи інші техніки екстреної психологічної допомоги в практичній діяльності. Чітко розуміє структуру протоколів допомоги в екстрених ситуаціях. Добре розуміє та може побудувати стратегію екстреної психологічної роботи в індивідуальному та груповому форматі з різними категоріями потерпілих
Максимальна кількість балів 10 Балів		
*2 теоретичних питання + 1 професійно-орієнтоване 40 балів		
Для проведення підсумкових модульних контрольних робіт застосовується вирішення тестових завдань**	1 бал. 0 балів	виставляється студенту, який правильно вирішив тестове завдання одержує студент, який відповів неправильно.
40 тестових завдань – 40 балів		

Перелік питань до самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів

1. Розкрийте значення поняття «психологічна допомога».
2. Вкажіть, які існують види психологічної допомоги в діяльності фахівця.
3. Розкрийте ключові аспекти психології екстремальних ситуацій.
4. Назвіть співвідношення об'єктивного та суб'єктивного у сприйнятті ситуації як

екстремальної.

5. Представте загальну характеристику суб'єктів екстремальної ситуації.
6. У чому полягає специфіка психологічної травматизації різних груп суб'єктів екстремальної ситуації?
7. Надайте характеристику екстремальним та надзвичайним ситуаціям.
8. Представте типологію надзвичайних та екстремальних ситуацій: загальний огляд.
9. Охарактеризуйте екстремальні ситуації воєнного часу, їх суб'єкти. Чинники, що визначають сприйняття ситуації як екстремальної. Бойові дії з позиції бійця.
10. Охарактеризуйте екстремальні ситуації як наслідки стихійних лих, великих
11. аварій та катастроф.
12. Вкажіть чинники, що визначають сприйняття ситуації як екстремальної.
13. Дайте характеристику емоційному, психологічному, фізичному, сексуальному насильству як екстремальній ситуації
14. Поясніть, чому втрата (близьких, житла, майна тощо) може належати до екстремальних ситуацій.
15. Розкрийте особливості психофізіологічної адаптації організму людини до екстремальних умов.
16. Розкрийте поняття екстремального стану. Надайте основні параметри екстремальних психічних станів.
17. Назвіть підходи виокремлення екстремальних психічних станів
18. Поясніть, чому страх первинний екстремальний стан.
19. Поясніть, чому афект є первинний екстремальний стан.
20. Поясніть, чому паніка як первинний екстремальний стан.
21. Стрес, фрустрація та конфлікт як складові екстремального стану.
22. Динаміка розвитку екстремальних станів. Дайте визначення поняттю стрес.
23. Розкрийте ключові ідеї теорії стресу.
24. Що собою представляє травматична подія. Представте класифікацію травматичних подій.
25. Вкажіть, які існують види стресу. Назвіть стадії розвитку стресу.
26. Поясніть відмінність між горем та горюванням.
27. Представте ключові ідеї теорії горя.
28. Поясніть, чому горе є наслідком втрати.
29. Представте типологію втрат.
30. Розкрийте особливості нормального та патологічного горювання. Представте динаміку горювання
31. У чому полягає психологічна допомога горюючому?
32. Дайте визначення поняттю ЕПД.
33. Вкажіть за якими принципами здійснюється екстрена психологічна допомога.
34. Представте протокол індивідуального кризисного втручання (Дж. С. Еверлі)
35. Представте протокол надання першої психологічної допомоги (Н. Агазаде)
36. Представте протокол надання першої психологічної допомоги (Б. Рафаель)
37. Представте протокол при гострих стресових ситуація (О. Гершанов)
38. Представте протокол для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України
39. Представте протокол надання першої психологічної допомоги (І. Пінчук)
40. Представте протокол ментальної допомоги в стресовій ситуації (М. Фархі)
41. Представте протокол допомоги військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах (О. Колесніченко, Я. Мацегора, І. Приходько)
42. Представте протокол ЯАЛОМ. Перша психологічна допомога на полі бою
- 43.** Вкажіть ознаки гострого стресового розладу.
44. Які реакції можна спостерігати при екстремальних ситуації.
45. Які прийоми варто застосовувати у роботі з потерпілими в екстремальних ситуаціях.
46. Розкрийте особливості проведення дебрифінгу. Вкажіть вимоги до часу та місця проведення психологічного дебрифінгу.

47. Назвіть загальні завдання дебрифінгу.
48. Вкажіть структура психологічного дебрифінгу.
49. Вкажіть основні напрями психологічної допомоги постраждалим дітям та їхнім батькам.
50. У чому полягає психологічна підтримка спеціалістів,працюючих у кризових ситуаціях. Представте техніки самопомоги при гострих реакціях на стрес.
51. Опишіть прояв патологічної поведінки людини у НС.
52. Представте психофізіологічні механізми паніки. Цикл панічної поведінки.
53. Розкрийте особливості кризи як психологічного наслідку важких та екстремальних ситуацій. Вкажіть типи та види кризових станів..
54. Опишіть переживання як подолання критичної ситуації. Типи переживань у кризовій ситуації.
55. Представте історію вивчення посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Форми ПТСР.
56. Назвіть причини, фактори ризику розвитку ПТСР.
57. Опишіть метод десенсибілізації та переробки травми рухами очей Ф. Шапіро
58. Представте процедура проведення. методу: історія, підготовка, діагностика, десенсибілізація та переробка, затвердження позитивного уявлення, соматичний стан, завершення, переоцінка.
59. Особливості ь саморегуляції в екстремальних умовах способи регуляції емоційних станів дихальні вправи
60. Представте способи повернення потерпілих з неприємних станів

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній/інформальній освіті, що за тематикою й змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим темам, індивідуальним завданням.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти курсу:

- «Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (П.7)

<https://www.chnu.edu.ua/media/mp1hio45/polozhennia-pro-osvitnii-protses.pdf>

- «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>

Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної/інформальної освіти забезпечується через оприлюднення вищезазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universityet/normativni-dokumenty/>).

Згідно рішення кафедри (протокол №1 від 27.08.2025)

https://docs.google.com/document/d/1cx4Zni2LqHtWRvKNNLAA_c3X7bUpE2pX/edit) викладач

враховує додаткові бали, отримані через неформальну/інформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак, становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

20 балів отримує студент, який здобуває підтверджуючий сертифікат (сертифікати) в загальній кількості **не менше 15 годин**. Вибір навчальних вебінарів або курсів може

здійснюватися студентом самостійно, або за рекомендацією викладача, проте їх тематика обов'язково має відповідати навчальній дисципліні.

Отримані 20 балів включені до загальних 40 балів підсумкового модульного контролю. Таким чином, якщо студент до підсумкового модульного контролю надає викладачу підтверджуючі документи **неформальної/інформальної освіти** та конспекти лекцій, тоді йому автоматично зараховується 20 балів, решту балів він доотримує на підсумковому контролі.

Рекомендовані освітні платформи

<https://vseosvita.ua/>

<https://prometheus.org.ua/>

<https://ed-era.com/>

<https://www.airo.com.ua/>

Рекомендована література

Основна

1. Актуальні дослідження в сучасній вітчизняній екстремальній та кризовій психології: монографія / за заг. ред. В. П. Садкового, О. В. Тімченка. Х.: Видво НУЦЗУ, 2017. 777 с
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
3. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання: монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 125 с.
4. Панок В. Г. Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультації : навч. посібник / В. Г. Панок, Я. В. Чапак, Я. Ф. Андреева / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с
5. Пінчук І.Я. та ін. Стрес і людина: медико-психологічна допомога при стресових розладах: метод. посіб. Київ.: КАЛИТА. 2020. 92с.
6. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омелюченко, І.М. Біла, Г. П. Лазос / за ред. З. Г. Кісарчук. К.: ТОВ «Видавництво «Логос», 2016. 260с.
7. Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. Х. : НА НГУ, 2016. 571 с.
8. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с.
9. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / О. Ю. Овчаренко. К. : Університет «Україна», 2023. 266 с
https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/psihologija_stresy_2023_compressed.pdf
10. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
11. Стресостійкість: навчальний посібник / Бардин Н. М., Жидецький Ю. Ц., Кіржецький Ю. І., Когут Я. М., Пряхіна Н. О.; за ред. Я. М. Когута. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 204 с
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4267/1/%d0%a1%d0%a2%d0%a0%d0%95%d0%a1%d0%9e%d0%a1%d0%a2%d0%86%d0%99%d0%9a%d0%86%d0%a1%d0%a2%d0%ac---%d0%b2%d0%b5%d1%80%d1%81%d1%82%d0%ba%d0%b0.pdf>

Додаткова

1. Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки - 2022 в Україні (м. Київ, 24 травня 2022 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2022. 414 с

2. Боснюк В.Ф. Особливості адаптації психологів випускників ДСНС України до професійної діяльності. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції: «Сучасний стан психологічного забезпечення професійної діяльності сил охорони правопорядку»* (Харків, 25 листопада 2016 року). Х.: Національна академія НГУ, 2016. С. 5-6.
3. Вахоцька, І. О. Психологічна допомога жертвам психологічного насильства у сучасній сім'ї. *Вісник Національного університету оборони. 2021. України*, Вип.57(4). С. 23-31. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-57-4-23-3>
4. Боснюк В.Ф. Особливості сприйняття образу психолога ДСНС України. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. Збірник наукових праць. Вип. 21. Харків: НУЦЗУ, 2017. С. 22-30.
5. Бочелюк В., Панов М., Турубарова А., Постравматичний стресовий розлад: стан проблеми, психодіагностика та психологічна допомога. *Теоретичні і прикладні проблеми психології* Вип. 2(58). 2022. С51-63
6. Коробкова Т. М., Деменко М. М. Надання екстреної психологічної допомоги в умовах війни/ Екстрена медична допомога в умовах війни (освіта, інновації, досвід) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 4 квітня 2023 р. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 65-66
7. Лефтеров В., Самара О. Особливості психологічної реабілітації осіб, які переживають травматичні події війни. *Проблеми екстремальної та кризової психології* 2022. № 1(3). С. 73-83.
8. Лозінська Н. Психотравма як наслідок травматичного стресу в різних напрямках сучасної психології. *Вісник Національного університету оборони України*. № 50 (2), 2019. С. 65–73.
9. Мохнар Л.І., Фомич М. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в наслідок ракетного удару по ТЦ Амстор у місті Кременчуці. *Вісник Національного університету оборони України* Вип.6 (76). 2023. С.193-198
10. Титаренко Т.М. Способи підвищення психологічного благополуччя особистості, що пережила травму. *Психологія: теорія і практика: збірник наукових праць.*/ Випуск 1 (1). 2018. С.112-119 .
11. Титаренко Т.М. Теоретико-методологічні засади соціальнопсихологічної реабілітації особистості в умовах пролонгованої травматизації. *Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей / НАПН України, Ін-т соц. та політ. психології* К. : Міленіум, 2017. Вип.39 (42). С. 39-50.

Інформаційні ресурси

1. «Кризова психологія» [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студентів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 053 «Психологія» /уклад. Є.Л. Базики; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соціальної роботи. Одеса: ОНУ, 2024 65 с. https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/fpsr/navchalni_materialy/metodychne_zabezpechennya/053_bakalavr/_KL_Kryzova_psykholohiia.pdf
2. Перша психологічна допомога у кризових станах.: <https://www.youtube.com/watch?v=a792bAxNm3E>
3. <http://matbnau.in.ua/Psiholog/Rekomendatsiyistud/8.pdf> презентація
4. Відеозапис «Перша психологічна допомога в екстрених і кризових ситуаціях». URL: <https://vumonline.ua/course/first-psychological-aid/>
5. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту. URL: <https://dszn-zoda.gov.ua/node/495>
6. https://onua.edu.ua/downloads/nauka/ndch/zakonodavchi_zminy_ta_podiyi_v_umovakh_vo_yennoho_stanu/list_mon1_3872-22_04.04.2022.pdf Методичні рекомендації для педагогічних працівників, практичних психологів, соціальних педагогів закладів освіти «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій».

7. <http://www.ukrbook.net/poslугy.html> Державна наукова установа Книжкової палати України імені Івана Федорова
8. <https://nlu.org.ua/> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
9. <http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/02infres/01elcat>. Сайт наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
10. <http://www.nbuv.gov.ua/>- сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
11. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Tex>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять. Регулярне відвідування лекційних та практичних занять, самостійна робота та опрацювання рекомендованої літератури і матеріалів є необхідною умовою для вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobiha-nnia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsional-noho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.